

Sezona klasičnih filmov: Arhiv Madžarskega filmskega inštituta na obisku

V **sredo, 21. februarja**, in v **četrtek, 22. februarja**, bodo v Slovenski kinoteki na ogled trije restavrirani madžarski filmi iz **Arhiva Madžarskega nacionalnega filmskega inštituta**, ki jih predstavljamo v okviru našega rednega mesečnega projekta **Sezona klasičnih filmov**. V tem programu prikazujemo digitizirano filmsko dediščino iz arhivov evropskih kinotek in filmskih muzejev. Serija filmskih projekcij po vsej Evropi je zasnovana z namenom osveščanja mlajšega občinstva in spoznavanja dela evropskih filmskih arhivov. Večinoma se predstavljajo prvič digitalno restavrirani filmi, nekatere projekcije pa vključujejo spremljavo v živo in interaktivne izobraževalne dogodke. V Slovenski kinoteki smo v začetku letošnjega leta že predstavili nekaj vidnih restavriranih filmov iz hrvaške kinoteke.

V **sredo, 21. februarja**, bo na otvoritvenem večeru spregovorila **direktorica Lisztovega inštituta Biborka Molna**, preko videa pa se nam bo pridružil tudi direktor madžarske kinoteke. V nadaljevanju bo na ogled nema klasika **Ptica ujetnica** (Pál Sugár, Lajos Lázár, 1929), eno zadnjih del madžarskega nemega obdobja. Pripoveduje o dekletu, ki pristane v zaporu zaradi goljufivega ljubimca, ki jo je prepričal v krajo. Zaslepljena od ljubezni uspe za eno noč zapustiti zapor, da bi se sestala z moškim, ki ga obožuje. A izkaže se, da je že zdavnaj pozabil nanjo in jo hoče le ponovno izkoristiti. Dramatični, napeti kriminalni ljubezenski film z briljantno vizualno podobo je bil posnet s sodelovanjem tujih filmskih zvezd. Eden od režiserjev je neupravičeno pozabljeni Pál Sugár, ki je na Madžarskem delal le kratek čas, saj je kariero kasneje nadaljeval v Berlinu, so režiser Lajos Lázár pa se je za ta film vrnil na Madžarsko z Dunaja. Glavna igralka Lissy Arna je bila zvezda nemškega nemega filma 20. let prejšnjega stoletja. Film, ki ga zaznamuje kritičen in ironičen pristop, so sprva poskušali prepovedati, a so potem, ko je bil dobro sprejet v tujini, popustili.

V **četrtek, 22. februarja**, prikazujemo psihedeličen animirani muzikal **Peneča kopel** (1979), ki zaradi prelomnega sloga še vedno vpliva na mlajše generacije režiserjev animiranih filmov. Režiser György Kovásznai (1934–1983) je bil pionir madžarske animacije. Njegovi kratki animirani filmi, ki jih odlikujejo eksperimentalne zvočne krajine in drzna ekspresivna likovnost, so ustvarili nišo v žanrskih tradicijah na Madžarskem. Njegov prvi in edini celovečerec **Peneča kopel** je eno najvidnejših del domače in mednarodne animacijske palete. Bistveno se razlikuje od takratnih animiranih filmov, saj je v žanrsko hibridnem eksperimentalnem filmu zmešal številne filmske zvrsti: muzikal, romantično komedijo in sociološki dokumentarec, o čemer priča tudi podnaslov filma *Glasbena animacija v ritmu srčnega utripa*. Prek nezadovoljstva likov z lastnimi socialnimi situacijami je razočaranje mlade generacije 70. let prejšnjega stoletja v filmu prikazano na izjemno zabaven, vendar grotesken način. Liki so oblikovani na podlagi resničnih modelov, vendar v njihovih gibih prevlada eklektična reprezentacija, ki sega od realizma do popolne abstrakcije. **Peneča kopel** je dosegla svoj dokumentarni učinek z uporabo nenavadnega spoja fikcijskega tkiva in animiranih družbenih reportaž, ustvarjenih na osnovi dejanskih intervjujev.

Četrtek večer bo zaključila filmska priredba opere **Orfej in Evridika** (1985), zadnji celovečerni film Istvána Gaála, ki sodi med najvplivnejše osebnosti madžarskega modernističnega filma. V priredbi opere Christopa Willibalda Glucka se je István Gaál vrnil v svoje večno varno zavetje, h klasični glasbi in grški mitologiji, ki nudita okvir za evropsko kulturo. Ko péto in upodobljeno antično zgodbo uokvirira s podobami narave in pokrajine, razporejenimi v abstraktne geometrične oblike, na površje mitološke teme potisne njeno univerzalno človeško izkušnjo: željo premagati smrtnost prek ljubezni in umetnosti.

Program je nastal v sodelovanju z Lisztovim inštitutom v Ljubljani.

Restavriranje filmov je omogočila podpora iniciative **Zveze evropskih kinotek ACE** Sezona klasičnih filmov, ki je del programa Evropske komisije **Ustvarjalna Evropa – MEDIA**.